

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesinin Öğrenci Profili Üzerine Bir Araştırma

Özgül KÜÇÜKASLAN^{1*}, İlhami BULUT²

¹Dicle Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, 21280, Diyarbakır

²Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, 21280, Diyarbakır

Geliş Tarihi/Received
25.03.2019

Kabul Tarihi/Accepted
03.05.2019

Yayın Tarihi/Published
30.06.2019

Öz

Bu araştırma Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesinde öğrenim gören 1. Sınıf öğrencilerinin genel profilini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin demografik özellikleri, ailevi ve sosyo-ekonomik durumları, üniversite öncesi öğrenimleri, veteriner hekimliği mesleğini tercih etme nedenleri ve kariyer beklentilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, birinci sınıf öğrencilerine 2012-2016 yılları arasında anket uygulaması yapılmış, Dicle Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı arşiv verilerinden de yararlanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin yarısından fazlasının Güneydoğu Anadolu Bölgesi nüfusuna kayıtlı olduğu; annelerinin yarıya yakınının okuma yazma bilmediği ve meslek sahibi olmadığı; babalarının çoğunluğunun ilkökul mezunu ve serbest meslek sahibi olduğu ve öğrencilerin yarıdan fazlasının ekonomik yönden düşük gelir seviyesine sahip ailelerden geldikleri saptanmıştır. Sonuç olarak, veteriner fakültesi öğrencilerine ait bilgilerin bir araya toplanarak öğrenci profilinin resmedilmesinin hem yöneticilere hem de akademisyenlere öğrencileri tanıma ve değerlendirme olanağı sağlaması açısından yarar sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dicle Üniversitesi, öğrenci profili, veteriner hekimliği

A Research on the Profile of the Students of Dicle University Veterinary Faculty

Abstract

This research conducted to determine the general profile of 1st year students in the Faculty of Veterinary Medicine of Dicle University. The aim of this study was to determine the demographic characteristics, family and socio-economic status, pre-university education, reasons to choose veterinary medicine profession and career expectations of the students. For this purpose, first year students were surveyed between the years 2012-2016 and Dicle University Student Affairs Department archive data were also used. In the study, it was found that more than half of the students were registered in the population of Southeast Anatolia Region, that almost half of their mothers were analphabet and unemployed, the majority of their fathers were primary school graduates and self-employed, and more than half of the students were from economically low-income families. As a result, it is considered that gathering the information of the students of veterinary faculty together and illustrating the student profile will benefit both the directors and the academicians in terms of recognizing and evaluating the students.

Key Words: Dicle University, student profile, veterinary medicine

GİRİŞ

Profil terimi; "1. Bir kişiye ya da bir kümeye uygulanmış olan birtakım testlerden elde edilen sonuçların çizgesel olarak görünümü. 2. Gözlenen ve ölçülen bir özellik ya da niceliğin durumunu ya da değişimini gösteren şema" olarak tanımlanmaktadır (1). Profil araştırmalarında, araştırma evrenini oluşturan hedef kitlenin mevcut durumu farklı değişkenler açısından betimlenmekte, eğitimin her alanında yer alan öğrencilere ilişkin yapılan profil araştırmalarında; bireylerin sosyo-demografik özellikleri, bireysel ve kültürel faktörler hakkında önemli veriler elde edilmektedir (2). Ülkelere gelişmişlik seviyelerini belirlerken ölçüt olarak sahip olunan insan kaynaklarının niteliği de kullanılmakta, üniversite öğrencilerinin profilleri, hem toplumun hem de eğitim sisteminin farklı açılarından gelişmişlik düzeyinin göstergelerinden biri olarak değerlendirilmektedir (3,4). Toplumsal

gelişme ve ilerlemeyi gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Bu bağlamda üniversitelerde öğrenci kaynakları hakkında ileriye dönük geliştirici ve yönlendirici kararlar alınırken öğrenci profilinin bilinmesi oldukça önem taşımaktadır (4). Öğrenci profiline yönelik çalışmaların akademisyenlere ve üniversite yönetimlerine öğrenciyi hem bir kitle hem de kitle içinde bir birey olarak tanıma, öğrenci profilinde zaman içerisindeki değişiklikleri gözleme olanağı vermesi beklenir (5). Düzenli aralıklarla yapılan bu tür çalışmalar ile bu değişimi gözleme imkânı bulunmaktadır (3).

Türkiye'de veteriner hekimlere ve hekim adaylarına yönelik olarak gerçekleştirilen sınırlı sayıda profil çalışması bulunmaktadır. Özen ve Ateş (6, 7), sosyal ve kültürel yönden veteriner hekimliğin profilini, Özen ve ark. (8) ise öğrencilerin veteriner hekim olma kararını etkileyen faktörler

ve bunların gelecek algısı üzerine etkilerini incelemiştir. Yapılan literatür taramalarında Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi (DÜVF) özelinde gerçekleştirilen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma, DÜVF’de öğrenim gören öğrencilerin profillerini; demografik ve aile yapıları, sosyo-ekonomik durumları, üniversite öncesi öğrenim durumları, veteriner hekimliği mesleğini tercih etme nedenleri, kariyer beklentileri bağlamında belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş; araştırmadan elde edilen veriler ile özelde DÜVF genelde ise veteriner hekimliği mesleği açısından bir bilgi birikimi oluşturulması hedeflenmiştir.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modeli (survey) niteliğindedir. Tarama modeli, mevcut durumu olduğu gibi yansıtmayı esas alır (9). Araştırma ile DÜVF birinci sınıf öğrencilerine beş yıl süre ile anket uygulaması yapılmıştır. Bunun yanı sıra Dicle Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı arşivinden öğrenci profiline yönelik bilgiler elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2016 yılları arasında DÜVF birinci sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. DÜVF birinci sınıfına bu yıllar arasında 378 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Araştırmanın örnekleme, Krejcie ve Morgan (10) tarafından bildirilen teknik esas alınarak belirlenmiş ve önerilen sayı (191) taban alınarak birinci sınıf öğrencilerinden 238 kişi örnekleme oluşturmuştur. Örnekleme dahil olan öğrencilerin eğitim-öğretim dönemlerine göre sayısal dağılımı ise şöyledir: 2012-2013 Eğitim-Öğretim döneminde 44, 2013-2014 Eğitim-Öğretim döneminde 39, 2014-2015 Eğitim-Öğretim döneminde 49, 2015-2016 Eğitim-Öğretim döneminde 58 ve 2016-2017 Eğitim-Öğretim döneminde ise 48’dir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplama aracı hazırlanırken veteriner hekimliğe ilişkin olarak Özen ve ark. (8)’nin araştırmalarında yer alan soruların bir kısmından yararlanılmıştır. Anket uygulaması ile öğrencilerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri, mezun oldukları orta öğretim kurumunun niteliği, veteriner hekimliği mesleği hakkındaki bilgileri ve bu mesleği tercih etme nedenleri sorgulanmıştır. İki bölümden oluşan anket formunun birinci bölümünde yaş, cinsiyet, ebeveynlerin eğitim ve mesleki durumları, ailenin toplam aylık geliri, kardeş sayısı gibi kişisel bilgileri içeren sekiz soruya, ikinci bölümde ise üniversiteyi tercih nedenleri, mezuniyet sonrası hedefler ve mesleğe yönelik bilgilere ilişkin 12 soruya yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anket formunun öğrencilere uygulanabilmesi için Veteriner Fakültesi Dekanlığından ve Eğitim Bilimleri Etik Kurulundan gerekli resmi izinler alınmıştır. Araştırma hakkında öğrencilere bilgi verildikten sonra anket formları çalışmaya katılmak isteyen öğrencilere elden dağıtılmış ve aynı şekilde toplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Ayrıca veri toplama aracı yer alan sınıflamalı ölçüm düzeyindeki değişkenlere (ebeveynlerin eğitim durumu ve meslekleri) ait gözlenen sıklık değerleri ile beklenen sıklık değerleri arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla ki-kare testi (chi-square test) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin DÜVF’de 2012-2016 yıllarını kapsayan demografik özellikleri incelendiğinde; 125’i kız, 253’ü erkek olmak üzere toplam 378 öğrencinin fakülteye kayıt yaptırdığı, 69 öğrencinin çeşitli nedenlerle fakülteden ayrıldığı, anılan yıllar arasında 52’si kız, 183’ü erkek olmak üzere toplam 235 öğrencinin mezun olduğu saptanmıştır¹.

Öğrencilerin %40.47’sinin Diyarbakır, %12.96’sının Mardin, %8.99’unun Şanlıurfa, %3.43’ünün Adıyaman, %2.91’inin Şırnak, %2.38’inin Batman, %1.58’inin Siirt, %0.79’unun Gaziantep, %0.26’sinin Kilis olmak üzere %73.77’sinin (279 kişi) Güneydoğu Anadolu Bölgesi nüfusuna kayıtlı olduğu; ayrıca Suriye uyruklu beş öğrencinin (%1.32) Veteriner Fakültesine kayıt yaptırdığı belirlenmiştir (1).

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular

Cinsiyet	Yaş	Yükseköğretim öncesi yaşamın büyük bölümünün geçtiği yer							
		Büyük yük- şehir	Şehir	İlçe	Kasaba/ Belde	Köy			
n	81	157	202	33	44	39	49	58	48
%	34	66	84.9	13.9	18.5	16.4	20.6	24.4	20.2

Tablo 1’deki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılanların %66’sının erkek, %34’ünün ise kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %84.9’u 17-20, %13.9’u ise 21-24 yaş aralığındadır. Dolayısıyla, öğrencilerinin yarıdan fazlası 20 yaşın altındadır. Yine katılımcıların %24.4’ünün kasaba/beldelerde, %20.6’sı ilçelerde, %20.2’sinin köylerde, %18.5’inin büyükşehirlerde ve %16.4’ünün ise şehirlerde yaşadığı belirlenmiştir.

¹ Dicle Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Arşivi.

Tablo 2. Katılımcıların Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyi ve Mesleklerine Ait Bulgular

Maddeler	Parametreler	Anne		Baba		χ^2	p
		n	%	n	%		
4.Ebeveynlerin eğitim durumu	Okuryazar değil	97	40.8	18	7.6	163.787	.000*
	Yalnızca okuryazar	23	9.7	21	8.8		
	İlkokul mezunu	70	29.4	88	37.0		
	Ortaokul mezunu	20	8.4	33	13.9		
	Lise mezunu	18	7.6	47	19.7		
	Yüksekokul mezunu	9	3.8	25	10.5		
5.Ebeveynlerin Mesleği	Çalışmıyor/Evde	201	84.5	20	8.4	143.841	.000*
	İşçi	5	2.1	38	16.0		
	Çiftçi	1	0.4	35	14.7		
	Memur	9	3.8	27	11.3		
	Serbest Meslek Sahibi	1	0.4	95	39.9		

Tablo 2’de ebeveynlerin eğitim durumu ve mesleklerine ilişkin bulgular arasında yer alan “Annenin eğitim düzeyi” değişkenine ait dağılım incelendiğinde, annesi okuryazar olmayanların oranının %40.8, ilkokul mezunu olanların oranı %29.4, yalnızca okuryazar olanların oranının %9.7, ortaokul mezunu olanların oranı, %8.4, lise mezunu olanların oranı, %7.6 ve yüksekokul mezunu olanların oranı ise %3.8 olarak saptanmıştır. Bulgulardan açıkça görülmektedir ki; öğrencilerin annelerinin yarıya yakını okuryazar değildir. Yüksekokul mezunu olan annelerin oranı ise oldukça düşüktür. Diğer taraftan “Babanın eğitim düzeyi” değişkeni açısından dağılım incelendiğinde, babası ilkokul mezunu olanların oranı %37, lise mezunu olanların oranı, %19.7, ortaokul mezunu olanların oranı, %13.9, yüksekokul mezunu olanların oranı ise %10.5, yalnızca okuryazar olanların oranı %8.8, okuryazar olmayanların oranı ise %7.6’dır. Bulgulardan öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerinin annelerinkinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında gözlenen bu fark öğrencilerin babalarının lehine anlamlı bulunmuştur [χ^2 (5)=163.787, *p<.05].

Yine Tablo 2’deki bulgulardan, öğrencilerin annelerinin %84,5’inin herhangi bir mesleğe sahip olmadığı, %3.8’inin memur, %2.1’inin ise işçi olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, öğrencilerinin annelerinin büyük çoğunluğunun herhangi bir meslek grubunda çalışmamaktadır. Diğer taraftan araştırmada, öğrencilerin babalarının %39.9’unun serbest meslek, %16’sının işçi, %14.7’sinin çiftçi, %11.3’ünün memur statüsünde çalıştığı ve %8.4’ünün herhangi bir meslek grubunda çalışmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, öğrencilerin babalarının annelerine göre daha yüksek bir istihdam olanağına sahip olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin meslek statüleri arasında gözlenen bu fark öğrencilerin babalarının lehine anlamlı bulunmuştur [χ^2 (5)=143.841, *p<.05].

Tablo 3. Katılımcıların Ailelerinin Aylık Geliri, Kardeş Sayısı, Okudukları Lise, Üniversiteye Kaçınıcı Sınavla Yerleştikleri ve Veteriner Hekimliği Programı Tercihlerine İlişkin Bulgular

Maddeler	Parametreler	n	%
6. Ailenin toplam aylık geliri	1.000 TL’den az	94	39.5
	1001-1500 TL	62	26.1
	1501-2500 TL	29	12.2
	2501-3500 TL	22	9.2
	3501-5000 TL	9	3.8
	5001 TL ve üstü	13	5.5
7. Kardeş sayısı	Kardeş yok	14	2.4
	Bir kardeş	142	24.6
	İki kardeş	116	20.1
	Üç kardeş	101	17.5
	Dört kardeş	49	8.5
	Beş kardeş	113	19.6
8. Mezun olduğu ortaöğretim kurumu	Altı kardeş ve üstü	42	7.3
	Düz Lise	229	39.7
	Yabancı dil ağırlıklı/Anadolu/Fen Lisesi	282	48.9
	Meslek Lisesi	17	2.9
	Özel Lise	28	4.9
9. Üniversite sınavına kaçınıcı girişinizde veteriner hekimliği programına yerleştirildiniz?	Diğer	7	1.2
	Birinci	94	40
	İkinci	108	45.4
	Üçüncü	18	7.6
	Üçten fazla	15	6.3
10. Öğrenim gördüğünüz veteriner hekimliği programı, üniversite sınavında kaçınıcı tercihinizdi?	İlk tercihim	83	34.9
	2-5 arası	66	27.7
	6-10 arası	34	14.3
	11-15 arası	20	8.4
	16-20 arası	10	4.2
	21-24 arası	16	6.7
Dikey Geçiş	5	2.1	

Tablo 3'teki bulgulardan öğrencilerin %39.5'i ailelerinin aylık gelirinin 1.000 TL'nin altında, %26.1'inin 1.000-1.500 TL, %12'sinin 1.501-2.500 TL, %9.2'sinin 2.501-3.500 TL, %3.8'sinin ise, 3.501-5.000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %5.5'inin ailelerinin aylık gelirinin ise, 5.001 TL ve üstü olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının ailelerinin aylık gelirinin 1.500 TL'nin altında, neredeyse tamamına yakınının, 5.000 TL'nin altında olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin %24.6'sının bir, %20.1'inin iki, %19.6'sının beş, %17.5'inin üç, %8.5'inin dört ve %7.3'ünün ise altı ve daha fazla kardeşe sahip olduğu, %2.2'sinin ise kardeşinin olmadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla, öğrencilerin neredeyse yarıya yakınının iki ve altında kardeş sayısına sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin %48.9'unun yabancı dil ağırlıklı/Anadolu/fen lisesi, %39.7'si düz lise, %4.9'unun özel lise,

%2.9'unun meslek lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin neredeyse yarıya yakınının yabancı dil ağırlıklı/Anadolu/fen lisesi çıkışlı olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin %45.4'ünün ikinci, %40'ının birinci ve %7.6'sının üçüncü sınav sonucunda üniversiteye giriş yaptıkları, %6.3'ünün ise üçten fazla sınav sonucunda üniversiteye yerleştikleri saptanmıştır.

Yine Tablo 3'teki bulgulardan hareketle, öğrencilerin %34.9'unun veteriner hekimliği programına ilk tercihleri ile yerleştikleri, %27.7'sinin 2-5, %14.3'ünün 6-10, %8.4'ünün 11-15, %4.2'sinin 16-20, %6.7'sinin ise 21-24 arası tercih sıralaması ile veteriner hekimliği programına yerleştikleri belirlenmiştir. Dikey geçiş sonucu ile programa yerleşenlerin oranı ise, %2.1'dir.

Tablo 4. Öğrencilerin Veteriner Hekimliği Programını Tercih Nedenlerine Ait Bulgular

Madde	Parametreler	n	%
12. Veteriner Hekimliği Programını Tercih Nedeni	Yeteneklerime uygun bir meslek olması	59	26.2
	İş olanaklarının fazla olması	53	22.6
	İyi ekonomik koşullar sunan bir meslek olması	27	12.0
	Toplumsal saygınlık sağlayan bir meslek olması	3	1.3
	Hayvanlara duyduğum sevgi	32	14.2
	Aile (anne, baba, akraba vs.) mesleği olması	3	1.3
	Aile beklentilerini karşılayan bir meslek olması	6	2.7
	Çevrenin (arkadaş, öğretmen vb.) etkisi	3	1.3
	Yanlış tercih sıralaması	6	2.7
	Daha iyi bir tercih şansının olmaması	23	10.2
	Rastlantı sonucu	7	3.1
	Diğer	3	1.3

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde, öğrencilerin %26.2'sinin yeteneklerine uygun bir meslek olması, %22.6'sının iş olanaklarının fazla olması, %14.2'sinin hayvanlara duyduğu sevgi, %12'sinin ise iyi ekonomik koşullar sunan bir meslek olması nedeniyle veteriner hekimliği programını tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %10.2'sinin daha iyi bir tercih şansının olmaması, %3.1'inin rastlantı ve %2.7'sinin ise yanlış tercih sonucu DÜVF'yi tercih ettikleri saptanmıştır.

“Üniversite sınavına yeniden girseydiniz yine veteriner hekimliği programını tercih eder miydiniz?” sorusuna karşılık olarak, öğrencilerin %54.6'sının *“evet”*, %28.6'sının *“kararsızım”*, %16.8'inin ise *“hayır”* şeklinde görüş beyan ettikleri saptanmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin Veteriner Hekimliği Programını Tekrar Tercih Etmek İsteyip İstemediklerine İlişkin Bulgular

Madde	Evet		Hayır		Kararsızım	
	n	%	n	%	n	%
13. Üniversite sınavına yeniden girseydiniz yine veteriner hekimliği programını tercih eder miydiniz?	130	54.6	40	16.8	68	28.6

Tablo 6. Öğrencilerin Veteriner Hekimliği Programına Yerleştikten Sonra Yakın Çevresinden Olumsuz Tepki Alıp Almadığına İlişkin Bulgular

Madde	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
15. Üniversite sınavı sonrasında veteriner hekimliği programına yerleştirildiğinizi öğrendiğinizde yakın çevrenizin olumsuz bir tepkisi ile karşılaştınız mı?	66	28	170	72

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde, “Üniversite sınavı sonrasında veteriner hekimliği programına yerleştirildiğinizi öğrendiğinizde yakın çevrenizin olumsuz bir tepkisi ile karşılaştınız mı?” sorusuna karşılık, öğrencilerin %72'sinin *“hayır”*, %28'inin ise *“evet”* şeklinde görüş beyan ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin büyük çoğunluğunun veteriner hekimliği programına yerleştikten sonra yakın çevrelerinden herhangi bir olumsuz tepki almadıkları görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Veteriner Hekimliği Mesleği Hakkında Yeterli Ön Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular

Madde	Evet		Hayır		Kararsızım	
	n	%	n	%	n	%
16. Bu Fakülteye gelmeden önce veteriner hekimliği mesleği ile ilgili ön bilgilerinizi yeterli buluyor muydunuz?	140	59.3	75	31.8	21	8.9

“Bu Fakülteye gelmeden önce veteriner hekimliği mesleği ile ilgili ön bilgilerinizi yeterli buluyor muydunuz?” sorusuna karşılık, öğrencilerin %59.3’ünün “evet”, %31.8’inin “hayır” ve %8.9’unun ise “kararsızım” şeklinde görüş beyan ettikleri belirlenmiştir. Dolayısıyla, öğrencilerin yarısından fazlasının programa yerleşmeden önce veteriner hekimliği mesleği hakkında yeterli ön bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Veteriner Hekimliği Mesleğiyle İlgili Ön Bilgiye Nasıl Sahip Oldıklarına İlişkin Bulgular

Madde	Parametreler	n	%
17. Bu Fakülteye gelmeden önce veteriner hekimliği mesleği ile ilgili ön bilgilerinizi nasıl edinmişsiniz?	Ailemden	38	16.3
	Yakın Çevreden	111	47.6
	Dershanelerden	14	6.0
	Ortaokulda öğretmenlerimden	3	1.3
	Okuduğum yayınlardan	2	0.9
	İnternet yoluyla	53	22.7
	Medyadan	3	1.3
Diğer	9	3.9	

Tablo 8 incelendiğinde, veteriner hekimliği mesleği ile ilgili ön bilgiye nasıl sahip olduklarına ilişkin soruya karşılık, öğrencilerin %47.6’sının yakın çevreden, %22.7’sinin internet yoluyla, %16.3’ünün aileden ve %6’sının ise dershanelerden yanıtını verdikleri saptanmıştır.

Tablo 9. Öğrencilerin Aile veya Yakın Çevrelerinden Bir Veteriner Hekim Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Madde	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
18. Ailenizde ya da yakın çevrenizde veteriner hekim var mı?	92	39.1	143	60.9

Tablo 9’deki bulgular incelendiğinde, “Ailenizde ya da yakın çevrenizde veteriner hekim var mı?” sorusuna karşılık, öğrencilerin %60.9’u “hayır”, %39.1’i ise, “evet” şeklinde görüş beyan ettikleri saptanmıştır.

Tablo 10. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Hangi Alanda Çalışmak İstediklerine İlişkin Bulgular

Madde	Parametreler	n	%
19. Mezun olduktan sonra hangi alanda çalışmayı istiyorsunuz? (Lütfen sizin için öncelikli olan tek seçeneği işaretleyiniz)	Akademisyen olmak istiyorum	53	22.8
	Klinisyen olmak istiyorum	65	28
	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında çalışmak istiyorum	39	16.8
	Belediye veteriner hekimi olmak istiyorum	11	4.7
	Gıda sektöründe çalışmak istiyorum	3	1.3
	İlaç sektöründe çalışmak istiyorum	11	4.7
	Henüz karar vermedim	37	15.9
	Diğer	13	5.6

Tablo 10’daki bulgulara göre, öğrencilerin mezun olduktan sonra %28’i klinisyen, %22.8’i akademisyen, %16.8’i, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Günümüzdeki adıyla Tarım ve Orman Bakanlığı) çalışanı ve %4.7’si ise, belediye veteriner hekimi olarak çalışmak istediklerini beyan etmişlerdir. Ayrıca, ilaç sektöründe çalışmak isteyen öğrencilerin oranının %4.7 ve henüz karar vermeyenlerin oranının ise %15.9 olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesine kayıt yaptıran öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına bakıldığında erkeklerin oranının kızların oranından iki kat daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu, DÜVF’nin yükseköğretimde kız öğrenciler tarafından nispeten daha az tercih edildiği şeklinde yorumlanabileceği gibi Başağaç Gül ve ark. (11)’nin veteriner hekimliği mesleğinin tarihsel süreç içerisinde erkek egemenliğinde olan bir meslek olarak görülmesiyle de ilişkilendirilebilir.

Araştırmada öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde, annesi okuryazar olmayanların oranının değişkenler içerisinde %40.8 ile en yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%73.77) Güneydoğu Anadolu Bölgesi nüfusuna kayıtlı olduğu ve çoğunluğunun (%24.4’ü kasaba/belde, %20.6 ilçe, %20.2 köy) yaşının büyük kısmını kırsalda geçirdikleri görülmektedir. Gelişli (12), Türkiye’de okuma-yazma bilmeyen her on kişiden sekizinin kadınlar olduğunu, okuma yazma bilmeme oranının gençten yaşlıya, kentten kırsala ve batıdan doğuya gidildikçe arttığını ve bu değişkenlerin kadınlar üzerindeki etkisinin daha fazla olduğunu bildirmiştir. Araştırmanın bu bulguları Gelişli (12)’nin araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Diğer taraftan, katılımcıların annelerinin %84.5’inin herhangi bir mesleğe sahip olmadığı, baba mesleklerinin ise çoğunlukla serbest meslek (%39.9) ve işçi (%16) olduğu belirlenmiştir. Özen ve Ateş (6)’in araştırma sonuçlarında da veteriner hekimlerin çoğunlukla memur ve işçi çocuğu oldukları bildirilmiştir.

Araştırmada ailelerin aylık gelirlerine bakıldığında öğrencilerin yarısından fazlasının ailelerinin aylık gelirinin 1.500 TL’nin altında ve neredeyse tamamının aylık gelirinin 5.000 TL’nin altında olduğu belirlenmiştir. Türk-İş’in yaptığı araştırmalardan (13) Ocak 2016 hesaplamalarına

göre Türkiye’de dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 4.714 TL, açlık sınırı ise 1.447 TL’dir. Bu verilere göre DÜVF’de okuyan öğrencilerin ailelerinin neredeyse tamamına yakını yoksulluk sınırında iken yarıdan fazlasının ailelerinin açlık sınırında olduğu görülmektedir.

Özen ve ark. (8) Türkiye’de veteriner fakültesini tercih eden öğrencilerin önemli bir kısmının meslek seçimlerini yaparken bilinçli bir karar süreci izlemediklerini, Özen ve Ateş (6) ise katılımcıların %41.5’inin, veteriner fakültesini “bilinçsizce” tercih ettiklerini vurgulamıştır. Araştırmada ise, bu konuda farklı bir bulgu elde edilmiş, öğrencilerin yarıdan fazlası (%59.3) programa yerleşmeden önce veteriner hekimliği mesleği hakkında yeterli ön bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla katılımcıların çoğu veteriner hekimliği mesleğini bilinçli olarak seçmiş gibi görünmektedir. Öğrencilerin veteriner hekimliği mesleğini tercih etmeleri, mesleğin öğrencilerin ilgi, yetenek ve beklentilerine uygun olması ile açıklanabilir.

Öğrencilerin %47.6’sının veteriner hekimliği mesleği ile ilgili ön bilgileri yakın çevreden, %22.7’sinin internet yoluyla, %16.3’ünün aileden ve %6’sının ise dershaneden edindikleri saptanmıştır. Buna göre öğrencilerin neredeyse yarıya yakınının bilgi edinme yöntemleri açısından mesleğe ilişkin ön bilgilerini yakın çevrelerinden edindikleri görülmektedir. Neredeyse yarıya yakını (%48.9) yabancı dil ağırlıklı/Anadolu/fen lisesi mezunu olduklarını beyan etmelerine rağmen meslek seçiminde bu okulların katkısının oldukça düşük olması (%1.3) dikkat çekici bulunmuştur. Bu sonuçtan hareketle, öğrencilerin meslek tercihleri noktasında okulların danışmanlık hizmetlerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Liselerde öğrenim gören öğrencilere meslek seçimi konusunda verilen rehberlik hizmeti daha etkin hale getirilmelidir.

Öğrencilerin yarıdan fazlası (%54.6) üniversite sınavına yeniden girmeleri halinde veteriner hekimliği programını tekrar tercih etmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu da programı beğendikleri ve okumaya istekli oldukları şeklinde yorumlanabilir. Nitekim tercih sıralamasına bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlasının ilk beş tercih olarak programa yerleştiklerinin belirlenmesi veteriner hekimliği programına duyulan ilginin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Diğer taraftan daha iyi bir tercih şansının olmaması (%10.2), rastlantı (%3.1) veya yanlış tercih (%2.7) gibi bilinçsizce yapılan seçimlerin ise Özen ve Ateş (6)’ın de belirttiği gibi bireylere meslek yaşamlarında orta ve uzun vadede sıkıntılar yaratabileceği söylenebilir.

Veteriner hekimliği mesleğini tercih eden öğrencilerin büyük çoğunluğunun meslek seçimi yaparken yeteneklerine uygun olması, iş olanaklarının fazla olması, hayvanlara duyulan sevgi, ekonomik koşullarının iyi olması vb. gibi konuları dikkate alarak karar verdikleri belirlenmiştir. Bu tercih nedenleri, öğrencilerin meslek yaşamları boyunca başarılı ve mutlu olmalarını sağlayabilecek olumlu nedenler olarak değerlendirilebilir.

Göktolga ve Gökalp (14), iş seçiminde en fazla ağırlığa sahip ilk iki kriterin sırasıyla iş garantisi ve ücret olduğunu bildirmişlerdir. Ancak sadece maddi olanakları göz önünde bulundurarak meslek tercihinde bulunmak isabetli ve yeterli

olmamaktadır. Maddi kazancın yanı sıra, kişinin yeteneği, ilgisi ve karakter özelliklerin de mesleğe olan uygunluğu oldukça önemlidir. Göktolga ve Gökalp (14), en fazla rağbet gören iş tercihlerinin ise sırasıyla akademisyenlik, devlet memurluğu ve kendi iş yerinde çalışma olarak belirlemişlerdir. Bu araştırmada ise öğrencilerin %26.2’sinin yeteneklerini ön planda tuttuğu, ikinci sırada ise (%22.6) iş olanaklarının fazlalığının gözetildiği görülmektedir. Mezuniyet sonrasında en fazla istenen iş alanlarının ise %28 oranında klinisyenlik, %22.8 oranında akademisyenlik ve %16.8 bakanlık veteriner hekimi ve %4.7 belediye veteriner hekimi olarak belirlenmiştir. Bu durumda kendi işyerini açma isteğinin ön planda tutulduğu söylenebilir.

Mesleğin toplumdaki popülaritesi, insanların zihinlerindeki genel görünüşü, bireylerin meslek tercihinde önemli bir rol oynamaktadır (15). Araştırmada her ne kadar veteriner hekimliği mesleğini tercih nedenleri seçenekleri içerisinde “Toplumsal saygınlık sağlayan bir meslek olması” seçeneği %1.3 gibi düşük bir oranda kalmış olsa da “Üniversite sınavı sonrasında veteriner hekimliği programına yerleştirildiğinizi öğrendiğinizde yakın çevrenizin olumsuz bir tepkisi ile karşılaştınız mı?” sorusuna verilen %72’lik “hayır” cevabı, veteriner hekimliği mesleğinin toplumdaki imajının olumsuz olmadığını ve yakın çevrelerinin öğrencilerin kararına saygı duyduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak, DÜVF öğrencilerinin profilinin belirlenmesine yönelik bir durum saptaması yapılmıştır. Araştırmada resmedilen öğrenci profilinin hem eğitim-öğretime yön veren idarecilere hem de öğrencilerle birebir ilişki içerisinde olan akademisyenlere öğrencileri tanıma ve değerlendirme noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Türk Dil Kurumu (TDK). (2018). Eğitim Terimleri Sözlüğü. Erişim: <http://www.tdk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 12.10.2018.
2. Erkan S, Tuğrul B, Üstün E ve ark. (2002). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerine Ait Türkiye Profil Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 23:108-116.
3. Çiçek HG, Baykul A, Keleş MK. (2014). Öğrenci Profilinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Alan Araştırması: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 33:171-186.
4. Şimşek O. (2016). Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğrenci Profili Üzerine Bir Araştırma. BELGÜ. 3: 29-52.
5. Özsoy S. (2004). Üniversite Öğrenci Profili: Kavramsal Bir Çözümleme ve Türkiye’ye İlişkin Bazı Ampirik Bulgular. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 4(2):301-334.
6. Özen A, Ateş BK. (2003). Sosyo-Kültürel Değişkenler Işığında Veteriner Hekimliğinin Profili: I. Sınıf Bilinci ve İş Doyumu. Vet Bil Derg. 19(1-2): 39-48.
7. Özen A, Ateş BK. (2003). Sosyo-Kültürel Değişkenler Işığında Veteriner Hekimliğinin Profili: II. Mesleki Örgütlenme. Vet Bil Derg. 19(1-2): 49-56.
8. Özen A, Doğan Ö, Başağaç Gül RT, Özkul T, Yüksel E. (2012). Türkiye’de Veteriner Hekimliği Üzerine Araştırmalar: II Veteriner Hekim Olma Kararını Etkileyen Faktörler ve Bunların Gelecek Algısı Üzerine Etkileri. Kafkas Univ Vet Fak Derg. 18(5):731-737.

9. Karasar N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler Teknikler. 6. Baskı. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. s.77, Ankara.
10. Krejcie RV, Morgan DW. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educ Psychol Meas. 30:607-610.
11. Başağaç Gül RT, Özkul T, Akçay A, Özen A. (2008). Historical Profile of Gender in Turkish Veterinary Education. Vet Med Educ. 35(2):305-309.
12. Gelişli Y. (2014). Türkiye’de Kadın Eğitiminin Bugünkü Durumu. Akademik Bakış Dergisi. Sayı: 40, Erişim: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/382702>, Erişim Tarihi: 01.07.2018.

13. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş). (2016). Ocak 2016 Açlık ve Yoksulluk Sınırı. Erişim: <http://www.turkis.org.tr/OCAK-2016-ACLİK-ve-YOKSULLUK-SINIRI-d981>. Erişim Tarihi: 26.01.2016.
14. Göktoğa ZG, Gökalp B (2012). İş Seçimini Etkileyen Kriterlerin ve Alternatiflerin AHP Metodu ile Belirlenmesi. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 13(2): 71-86.
15. Çıtak Tunç G, Akansel N, Özdemir A. (2010). Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 3(1):24-31.

Yazışma Adresi:

Doç. Dr. Özgül Küçükaslan
Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı
21280/Diyarbakır
e-posta: ozgul.kucukaslan@dicle.edu.tr